

Költségvetési Tanács Elnöke

Előterjesztés

a Költségvetési Tanács részére

Tárgy: Beszámoló a Költségvetési Tanács 2022. évi feladattervének teljesítéséről

2022 december 27.

I.

A Költségvetési Tanács (a továbbiakban: Tanács/KT) – az Alaptörvény 44. cikke alapján – az Országgyűlés tevékenységét támogató szerv, amely kiemelten a központi költségvetés megalapozottságát, az államháztartási hiány alakulását, valamint az államadósság-szabály érvényesülését vizsgálja. Feladatait – az Alaptörvény mellett – a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stab. tv.) határozza meg. Ennek megfelelően a Tanács

- a) **véleményt nyilvánít** a központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tervezetéről (ideértve költségvetési törvény módosításáról szóló törvényjavaslat tervezetét is), és ennek keretében az államháztartási hiány mértékéről¹, valamint az államadósság-mutató² csökkenéséről³, továbbá félévente a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről, az államadósság várható alakulásáról⁴,
- b) **dönt** az Alaptörvény 44. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes hozzájárulás megadásáról az egységes költségvetési törvényjavaslat, valamint a költségvetési törvény módosításáról szóló egységes javaslat zárószavazása előtt,
- c) **véleményt nyilváníthat** a Stab. tv. 23. § (1) bek. d)-e) pontja alapján a központi költségvetést megalapozó törvénymódosításokról, valamint a költségvetés tervezésével, végrehajtásával, a közpénzek egyéb módon történő felhasználásával kapcsolatos bármely kérdéstről.

A Tanács elnökének – a KT 2022. évi feladatterve teljesítéséről szóló – beszámolója összefoglalja

- a Tanács 2022. évi testületi döntéseit,

¹A Stab. tv. 3/A. §-a szerint a központi költségvetésről szóló törvényben az államháztartás (pontosabban a kormányzati szektor) egyenlegéről az Alaptörvénnyel és az Európai Unió jogával összhangban, e törvény rendelkezéseinek megfelelően kell dönteni.

²Az államadósság-mutató az Alaptörvény 36. cikk (4)-(5) bekezdésében, valamint a 37. cikk (2)-(3) bekezdésében foglaltak végrehajtása során figyelembe veendő olyan százalékban kifejezett egytizedesig kerekített hányados, amely

- számlálójában az államadósságnak
- nevezőjében a Közösségben a nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről szóló tanácsi rendeletben meghatározottak szerint számított bruttó hazai terméknek kv. tv szerinti értéke szerepel (Stab. tv. 2. §).

³Az Alaptörvény 36. cikke szerint mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Országgyűlés csak olyan központi költségvetésről szóló törvényt fogadhat el, amely az államadósság a teljes hazai össztermékhez viszonyított arányának csökkentését tartalmazza. A Stab. tv. 4. §-a szerint a központi költségvetésről szóló törvényben meg kell határozni a költségvetési év utolsó napjára tervezett államadósság-mutató értékét. Ezen értéket oly módon kell meghatározni, hogy az államadósság-mutatónak a viszonyítási évhez viszonyított csökkenése, az államadósság csökkentésére vonatkozó európai uniós szabályok érvényesítése mellett legalább 0,1 százalékpontot érjen el.

⁴ A Stab. tv. 23. § (1) bekezdés c) pontja szerint a Tanács félévente véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról.

- a KT elnökének munkáját a „fiskális keretrendszer” betartásán örökdő független költségvetési intézmények (költségvetési tanács típusú szervezetek) nemzetközi együttműködése keretében, valamint
- azokat a tevékenységeket, amelyek a Tanács munkája szervezéséhez, döntései megalapozásához, a Tanács elnökének, a KT titkárságának a feladatköréhez közvetlenül és közvetve kapcsolódnak.

II.

A Tanács 2022. évi feladattervének teljesítése

1. A Tanács a 2022. évi – a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény szerinti – kötelező feladatait végrehajtotta. Ehhez **négy testületi ülésre** volt szükség. A Tanács tagjai és a munkájukat támogató apparátusok az ülések közti időszakokban is folyamatos munkakapcsolatban voltak, figyelemmel kísérték az államháztartás folyamatait és véleményt alakítottak ki az azzal kapcsolatban érkező megkeresésekkel, statisztikai és más információkkal, előrejelzésekkel kapcsolatban.

a) A Stab. tv. 23. § (1) bekezdés f) pontjához kapcsolódó ülés

A KT – Ügyrendjének megfelelően – még **2021. december 7-én vitatta meg és hagyta jóvá a 2021. évi feladattervének teljesítéséről készített beszámolóját (8/2021.12.07. számú határozat)** és fogadta el a **2022. évi feladattervét**, benne a – véleménye kialakítását, döntése megalapozását segítő szakértői – **kutatások/elemzések tervét (9/2021.12.07. számú határozat)**.

b) A Stab. tv. 23. § (1) bekezdés a) - c) pontja⁵, valamint a 25. § (1) bekezdése⁶ szerinti véleményezési feladatok

ba) A Tanács a **2022. évi első ülésén (2022. április 21-én) a 2021. évi központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetét és az államadósság alakulását értékelte. Az 1/2021.04.21. számú Véleményében** megállapította, hogy a „2020 márciusában fellépő koronavírus-járvány az előző évihez képest 2021-ben kevésbé érintette a magyar gazdaságot és az államháztartást. Hazánk a

⁵A Tanács

- az Alaptörvény 44. cikk (2) bekezdésében foglaltakkal összhangban véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény tervezetéről, vizsgálja az államháztartási hiány mértékét - az ne haladja meg a bruttó hazai termék (GDP) 3%-át –, valamint a kormányzati szektor középtávú költségvetési céllal való összhangját. A Stab. tv. 25. §-a alapján egyidejűleg vizsgálja az Alaptörvény 36. cikk (4)-(5) bek.-nek – az államadósság-szabálynak – és az ezt konkretizáló Stab. tv. 4. §-ának való megfelelést,
- dönt az Alaptörvény 44. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes hozzájárulásról,
- félévente véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról,

⁶ A központi költségvetésről szóló törvényjavaslat tárgyalása során a Tanács az Országgyűlés elnökének a házszabályi rendelkezésekben meghatározottak szerinti tájékoztatása alapján az egységes törvényjavaslatban is vizsgálja az államadósság-szabálynak való megfelelést.

gazdaság erős ellenállóképességének és a kormányzati, valamint a jegybanki intézkedéseknek köszönhetően sikeresen védekezett a járvány gazdasági hatásaival szemben”. Rögzítette, hogy az „államháztartás (kormányzati szektor) 2021. évi eredményszemléletű (ESA-) hiánya a GDP 6,8 százaléka⁷ lett a 2022. tavaszi EDP-jelentés adatai alapján”, ami „kisebb a Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló törvény módosításában rögzített 7,5 százalékos hiánycélnál”. A Tanács véleménye szerint „az alacsonyabb hiány elsősorban az előre jelzettnél lényegesen kedvezőbb gazdasági növekedésnek és az év végi kiadáscsökkentő lépéseknek köszönhető”, azonban a költségvetési törvény módosításában rögzített hiánynak 3990 milliárd forint pénzforgalmi hiány felel meg, amelyhez képest „a tényleges pénzforgalmi hiány 1111,5 milliárd forinttal több [...] lett”. Rámutatott ennek kapcsán a KT arra, hogy a „hiány növekedése – az év végi kiadáscsökkentő intézkedések ellenére is – a negyedik negyedévben volt kiugró”, de a „pénzforgalmi kiadások részben a kormányzati szektoron belül maradtak, vagy úgy kerültek azon kívülre, hogy az állam pénzügyi vagyonának gyarapodását eredményezték, ezért a kormányzati szektor eredményszemléletű hiánya alacsonyabb [...], mint a központi alrendszer pénzforgalmi hiánya”.

A KT a Véleményében kiemelte, hogy „az előző évihez képest a bevételek erőteljesebben növekedtek, mint a kiadások”, így „az államháztartás központi alrendszerének bevételei alakulásában meghatározó súlyt képviselő adóknál és járulékoknál a gazdasági háttér fejlődésének hatására 1740 milliárd forint (10,8 százalékos) volt a bevételi növekmény az előző évihez képest.” A KT megállapította, hogy a „költségvetés 2021-ben is biztosította a gazdaság újraindítása és a járvány elleni védekezés kiadásainak forrását”, valamint pozitívan értékelte, hogy jelentős szociális-jóléti kiadásokra, béremelésekre is sor kerülhetett, továbbá számottevő „támogatást kaptak a versenyképesség-javító vállalati és turisztikai fejlesztések, a kiemelt közlekedési projektek, a Modern Városok Programja, valamint a Magyar Falu Program.” A KT értékelése szerint a „költségvetési előirányzatokban tervezett, az operatív programok finanszírozását szolgáló uniós bevételek jelentős részének csúszása miatt a hazai költségvetés finanszírozási terhei növekedtek, ami hozzájárult a pénzforgalmi hiány és az államadósság összegének emelkedéséhez”, mivel „Magyarország 2021-ben nem részesült a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) keretében részére előirányzott 326 milliárd forint előlegből, mert az Európai Bizottság pozitív értékelésének hiányában az Európai Unió Tanácsa nem hagyta jóvá a magyar helyreállítási tervet”.

A KT a Véleményében rögzítette, hogy „a mérséklődő pénzforgalmi hiány és az erőteljes gazdasági növekedés együttes hatására a GDP-arányos bruttó államadósság a 2020. év végi 79,6 százalékról 2021 végére 76,8 százalékra mérséklődött az EDP jelentés adatai szerint.” Ezen túl jelezte, hogy „2021-ben a központi költségvetés adósságán belül a devizaarány 20,6 százalékra emelkedett a

⁷ A kormányzati szektor 2021. évi eredményszemléletű hiánya a KSH legfrissebb adatai szerint 7,1 százalék.

2020. évi 19,9 százalékról.” A Tanács véleménye szerint „a 2021. évi költségvetési gazdálkodás – összhangolva a monetáris intézkedésekkel – összességében megfelelő háttérrel biztosított a koronavírus-járvány teremtette rendkívüli helyzet kezelésére, a gazdaság növekedési pályára történő visszaállítására.” A KT felhívta a figyelmet arra, hogy a „2021. évi stabilitási eredményeket különösen annak fényében tartja meghatározónak, hogy 2022 februárjában kezdődő Ukrajna elleni orosz agresszió és az erre válaszul hozott szankciók gazdasági következményei átírják a 2022. évi magyar gazdasági pályát is.” A KT kiemelten fontosnak tartotta jelezni, hogy „a 2021. évi helyreállítás eredménye azért is értékes, mert szilárd alapot jelent az új kihívások kezeléséhez”, ugyanakkor figyelmeztetett arra, hogy a „2022. évi költségvetésben figyelembe vett makrogazdasági pálya egyes meghatározó elemei – a GDP és az infláció – az előre jelzethez képest eltérően fog alakulni.”

bb) A Tanács a **második ülésén (2022. június 3-án) a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslat tervezetéről kialakított 2/2022.06.03. számú Véleményében** megállapította, hogy „a költségvetési törvényjavaslat tervezete az [akkor, 2022. áprilisban és májusban] ismert hazai és nemzetközi előrejelzések sávjába illeszkedő – 4,1 százalékos – gazdasági növekedéssel számol a rekord magas foglalkoztatás további emelkedése, a keresetek gyors ütemű növekedése, a háztartások fogyasztása, az állóeszköz-felhalmozás érdemi bővülése, valamint a termelékenység javítása révén”. Jelezte, hogy „megítélése szerint a várt gazdasági növekedés megvalósulhat, amennyiben a járvány nem tér vissza, a háborús konfliktus hatásai a tervezés készítésekor megismert sávban maradnak, valamint a külkereskedelmi mérleg további romlása elkerülhető lesz”. A KT Véleményében támogatta az egyensúly javítására, a GDP-arányos államadósság és hiány csökkentésére irányuló törekvést, továbbá úgy látta, hogy „az egyensúly megteremtésében jelentős súlyt képviselnek a bevétel oldali intézkedések – különösen az extraprofit-adók révén -, miközben a kiadás oldali lépések tartósabban és hatékonyabban járulhatnak hozzá az egyensúlyok javításához”. Egyúttal jelezte, hogy a „kiadás oldali intézkedések végrehajtása – a családok jövedelmének csökkentése nélkül – feltétlenül szükséges a stabilizáció hiteles és megalapozott végrehajtásához”.

A KT helyes lépésnek tekintette, hogy „2023-ban a kormányzati szektor eredményszemléletű (ESA) hiánya a maastrichti kritérium közelébe, 3,5 százalékra, míg az államháztartás pénzforgalmi hiánya 3,3 százalékra mérséklődik”, ugyanakkor tudomásul vette, hogy a 3 százalékot meghaladó államháztartási hiányt az EU-s és hazai szabályok 2023-ra is lehetővé teszik, de szorgalmazza a 3 százalékos hiány mielőbbi elérését, amennyiben azt a gazdasági körülmények megengedik. A Tanács Véleményében rámutatott, hogy a „2023. évi költségvetési törvényjavaslat tervezete megfelel az Alaptörvényben előírt államadóssági-szabálynak és a Stab. tv. 4.§ (2a) bekezdése rendelkezésének”. Rögzítette, hogy „az Alaptörvény előírásával összhangban az államadósság-mutató csökkenő trendje tartós marad és annak mértéke a költségvetési törvényjavaslat tervezete szerint a 2022. év végi 76,1 százalékról

2023 végére 73,8 százalékra mérséklődik.” Ennek elérését a KT a [kölségvetési tervezetének alapját képező, 2022 áprilisában és májusában készült] makrogazdasági és kölségvetési pálya alapján teljesíthetőnek tartotta. A Tanács Véleményében értékelte, hogy „az államadósság-kezelés 2023-ban is meg kívánja őrizni az elmúlt években elért kedvező szerkezetet, a devizaadósság részarányának – kismértékű emelkedése mellett – alacsony szinten tartását, a hazai befektetői kör bővítését, így a lakossági részvételének növelését az államadósság finanszírozásában, valamint az államadósság futamidejének növelését.”

bc) A KT a **harmadik ülésén (2022. július 14-én) a 2023. évi központi kölségvetésről szóló T/152/471. számú egységes kölségvetési törvényjavaslat államadósság-szabálynak való megfelelését vizsgálta és adta meg előzetes hozzájárulását (a 3/2022.07.14. számú határozatában) a zárószavazáshoz** (ennek előzménye a bb) alpontban jelzett 2/2022.06.03. szám alatti Vélemény). A Tanács úgy határozott, hogy „a 2023. december 31-re tervezett államadósság-mutatónak a Magyarország 2023. évi központi kölségvetéséről szóló T/152/471. számú egységes kölségvetési törvényjavaslat 3. § (1) bekezdésében tervezett mértékét tudomásul veszi. Az a Stabilitási törvény rendelkezései szerint lett megállapítva, összhangban a törvényjavaslat elkészítésekor fennálló, annak alapját képező makrogazdasági és államháztartási folyamatokkal. Miután a 2023. év végére számított államadósság-mutató értéke a törvényjavaslatban 2,3 százalékponttal kisebb a 2022. év végére várt mutató értékénél, így az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésének követelménye is teljesül”.

A KT – a Határozatában – indokoltnak tartotta felhívni a figyelmet „a kölségvetési tervezés megkezdése óta megerősödött makrogazdasági kockázatokra, amelyek közül különösen érinti a kölségvetés végrehajtását a vártnál nagyobb infláció, a világgazdaság növekedésének lassulása, az orosz-ukrán háború következményei (energiaválság stb.), valamint az Unióval történő megállapodás elhúzódása”. Véleménye szerint ezek összességében növelik a tervezettnél magasabb hiány és államadósság kialakulásának kockázatát. A Tanács Határozatának indokolásában jelezte, hogy meglátása szerint az államháztartási egyensúlyt érintő kockázatokat mérséklik az időközben bejelentett kormányzati intézkedések a rezsicsökkentés fenntartásának mennyiségi korláthoz kötéséről. A KT továbbra is szorgalmazta „a 3 százalékos hiány mielőbbi elérését, amennyiben azt a gazdasági körülmények megengedik”.

bd) A Tanács **negyedik testületi ülésén (2022. szeptember 27-én)** készített értékelést és alakította ki véleményét **Magyarország 2022. évi központi kölségvetéséről szóló törvény végrehajtásának évközi helyzetéről és várható alakulásáról (4/2022.09.27. számú Vélemény)**. A KT Véleményében megállapította, hogy „a magyar államháztartás helyzetét a 2020 és 2022 közötti években erőteljesen befolyásolják a világgazdasági folyamatok”, továbbá a „járvány után is tartósan fennmaradt a globális értékláncok töredezettsége,

jelentősen emelkedtek előbb a nyersanyag-, majd 2021 nyaratól az energiaárak. E folyamatok világszerte lassították a gazdasági növekedést és emelték az inflációt.” Hozzátevé ehhez, hogy a „2022. február 24-ét követően az orosz-ukrán háború kiszélesítette és elmélyítette a fennálló problémákat, több évtizede nem látott kihívások elé állította a világgazdaságot”. A Tanács rögzítette, hogy a „magyar gazdaság a koronavírus járványt követően gyors ütemben állt helyre” és „a gazdaság-újraindítási programoknak is köszönhetően a hazai GDP teljesítménye az I. félévben 7,3 százalékkal javult a megelőző év azonos időszakához képest”, amit a foglalkoztatás és a bérek emelkedése nagymértékben támogatott. Ehhez kapcsolódóan a KT véleményében kitért arra, hogy „a rövid távú kilátások kevésbé kedvezőek. Az év második felében a világgazdaság lassulása, az EU-s szankciók, a magas infláció, a kiugró energiaárak és a rendkívüli aszály következtében mérsékeltebb növekedési ütem várható.”

A Tanács értékelésében kifejtette, hogy „az év végi pénzforgalmi hiány – az eddig lezajlott és a várható folyamatok alapján – jelentősen magasabb lesz a tervezettnél. Az államháztartás központi alrendszerének pénzforgalmi hiányát a 2022. évi költségvetési törvény 3152,7 milliárd forintban állapította meg. Az első félévi hiány – ennek 91,7 százalékát elérve – 2892,2 milliárd forint lett. A kiadásokhoz körülbelül 1300 milliárd forinttal járultak hozzá az első negyedévben a lakosság egyes csoportjai jövedelmét növelő intézkedések (személyi jövedelemadó visszatérítése a családoknak, a teljes 13. havi nyugdíj kifizetése és a rendvédelmi dolgozók számára juttatott fegyverpénz), amelyek egy része az adóbevételeken keresztül növelte a költségvetés bevételeit.”

A KT véleményében hangsúlyozta, hogy „a pénzforgalmi hiány alakulása az államadósság-mutató csökkenése szempontjából is döntő jelentőségű. Ugyanis az államadósság-mutató első félévi – a 2021 végi 76,8 százalékról 77,5 százalékra történő – emelkedését elsősorban a magas pénzforgalmi hiány, továbbá a likviditás növelése és a devizaadósság átértékelődése okozta”.

A Tanács megállapította, hogy a rendkívüli világgazdasági folyamatok „hatásainak kezelésére a Kormány 2022 folyamán több intézkedést is hozott”. Véleményében kifejtette, hogy „jelentős államháztartási többletkiadásokat követel az energiaárak megugrása, az infláció és az állampapírok kamatainak emelkedése, valamint a biztonság fenntartása, amelyeket csak részben ellensúlyoznak a vártnál gyorsabb gazdasági növekedésből és magasabb inflációból eredő többletbevételek.” Mindezeket túl a KT értékelte, hogy „a költségvetési stabilizáció érdekében 2022 májusától átfogó konszolidációs lépésekre került sor, amelyek hangsúlyos része az extraprofitra kivetett adó alkalmazása [...], illetve a költségvetési kiadások, elsősorban a beruházások érdemi visszafogása”.

A Tanács rögzítette véleményében, hogy az ESA módszertan szerinti hiánycélt a Kormány „2022 szeptemberében 6,1 százalékra emelte a kormányzati

szektorba sorolt Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség – állami kezességvállalás mellett – szindikált hitelből finanszírozott földgázkészlet felhalmozása következtében.” Megállapította, hogy a „nyersanyag- és különösen az energiaárak kiugró emelkedéséből fakadó többletkiadások nagyrészt 2022 második felében jelentkeznek. Ezek egyúttal a külkereskedelmi mérlegünk romlását is okozzák. Ennélfogva a Tanács fontosnak látja nemcsak a költségvetési hiány, hanem a külkereskedelmi egyenleg fokozatos javulását az ikerdeficit mérséklése érdekében.”

- be) A KT az ötödik ülésén (2022. december 27-én) a **Kormány - Magyarország 2023. évi központi költségvetésének a veszélyhelyzettel összefüggő eltérő szabályairól szóló - ...2022. (XII....) rendelettervezete államadósság-szabálynak való megfelelését vizsgálta és adta 7/2022.12.27. sz. Határozatával előzetes hozzájárulását a rendelettervezet kihirdetéséhez.**

A Tanács Határozatában megállapította, hogy a rendelettervezet "2023-ra - az eredetileg alapul vett 4,1 százalékkal szemben 1,5 százalékos gazdasági növekedéssel számol a háború és az energiakrízis elhúzódó hatásai, a globális növekedés lassulása és az infláció reáljövedelmet mérséklő hatása következtében." Jelezte, hogy " megítélése szerint a mértéktartóan tervezett gazdasági növekedés is csak akkor valósulhat meg, ha a háborús konfliktus hatásai nem súlyosbodnak és az egyéb kockázatok nem erősödnek."

A Tanács Határozatában kiemelte, hogy "a rendelettervezet továbbra is biztosítja az eredeti költségvetésben megfogalmazott főbb társadalompolitikai célok - így a rezsi-csökkentés átlag-fogyasztásig történő megőrzése, a családok támogatása, az idős emberek védelme stb - megvalósítását, valamint megteremti a lehetőséget a nyugdíjaknak az eredetileg prognosztizáltnál magasabb inflációval azonos mértékű emelésére, a közfeladatot ellátó intézmények megugró energiaköltségei részleges kompenzálására, az államadóssághoz kapcsolódó magasabb kamat-kiadások finanszírozására."

A KT tudomásul vette, hogy a rendelettervezetben "2023-ban a GDP-arányában a kormányzati szektor eredményszemléletű (ESA) hiánya 3,9 százalékra, míg az államháztartás pénzforgalmi hiánya 4,5 százalékra változik". Rögzítette, hogy a tervezett ESA-deficit és annak levezetése nem szerepel a rendelettervezetben, holott a 3,9 százalékos deficit a 2023-as hiánycél növekedését jelenti. Nyugtázta, hogy "amennyiben 2023-ban a GDP 1,5 százalék felett nő, akkor a többletbevételt a hiány csökkentésére kell fordítani." Kitért arra is, hogy "a rendelettervezet bevételi és kiadási előirányzatainak teljesíthetősége kockázatot hordoz." Kiemelte, hogy a "nominális GDP magas, közel 16,6 százalékos növekedési ütemének köszönhetően az államadósság-mutató csökkenése folytatódik 2023-ban is" s annak értéke 74 százalékról 2023 végére 70,2 százalékra mérséklődik. Ez azt jelenti, hogy az államadósság-szabály akkor is teljesül, ha "a makrogazdasági feltételek a kormányzati prognózisban foglaltaknál lényegesen kedvezőtlenebbül alakulnak." Ennélfogva a KT

megadta az 504/2022. (XII. 08.) Korm. rendelet 4. § (2) bekezdése b) pontja szerinti előzetes hozzájárulását a rendelettervezet kihirdetéséhez.

2. A Tanács elnöke és Titkársága – feladatköréhez kapcsolódóan – több alkalommal kért és kapott **kiegészítő információkat** a kormányzati szervektől, elsősorban a Pénzügyminisztériumtól. Figyelemmel kísérte az államháztartás mutatóinak alakulását, továbbá kiadásait és bevételeit érintő jogszabályi változásokat. A Költségvetési Tanács folyamatosan tájékoztatást kapott a bevételi és kiadási folyamatok havi adatairól.
3. A **KT határozatai** (az indokolással) – a követett gyakorlatnak megfelelően – megjelentek a **KT honlapján**. Ezek és a Tanács egyéb dokumentumai, angol nyelvű fordításai, valamint a kutatási anyagok iránt 2022-ben is nagy volt az érdeklődés. A megelőző öt évben – 2017-2021 között – a **letöltések száma** összesen 94711 volt, amelyből a kutatási anyagokra irányult közel 83 százalék. Az átlagos adatokat figyelembe véve feltételezhető, hogy a 2022. év egészében a KT határozatait (az indokolásokkal) mintegy két és félezer alkalommal, míg a kutatási anyagokat nagyjából félezer alkalommal töltik le.

A szakmai közvélemény érdeklődését évek óta fokozzák a Tanács tevékenysége (Véleménye) iránt a háttérkutatások eredményeit bemutató, a Magyar Közgazdasági Társaság és a Költségvetési Tanács közös szervezésében megrendezett hagyományos **konferenciák**. A kutatások eredményeit összefoglaló, online és nyomtatott formában, magyarul és angolul első alkalommal a 2020. év végén – ugyancsak az MKT-KT együttműködésében – kiadott **tanulmánykötet** hatása érzékelhető volt. Ezen sikeren alapulva 2021 után a 2022. évben is folytatódott a konferencia gyakorlata mellett a dokumentumkötet kiadása (lásd még a beszámoló 7. pontját).

A KT munkáját érintő **sajtókapcsolatok** az ügyrend szerint az elnök felelősségi körébe tartoznak. A KT titkársága – bár külön sajtófigyelést nem végez – tájékozódik a média-megjelenésekről. A rendelkezésre álló adatok szerint az írott és elektronikus sajtó érdeklődése elsősorban a 2023. évi központi költségvetési törvényjavaslat tervezetének véleményezésekor, valamint a törvényjavaslat országgyűlési tárgyalása kezdetén elmondott elnöki expozé után készített helyszíni és a stúdiókból közvetített riportok formájában, a média több csatornáján (a Kossuth Rádióban a „Jó reggelt Magyarország”, az „Ütköző” című és más vitaműsorokban, az MTV1, a Hír TV, az InfoRádió, a Karc FM hullámhosszán) jutott érvényre. A KT tevékenységéről megjelent tudósításokat, a költségvetéshez kapcsolódva az interjúk jelentős részét – gyakorlatilag mindegyikét – hírré is formálták a rádió és a tv csatornák.

A **média-megjelenések** száma – az érdeklődésnek köszönhetően, az elmúlt évek átlagának megfelelően – 2022-ben (is) 100 körüli volt. A Tanács elnöke a világgazdasági és a geopolitikai változások, benne elsősorban az orosz-ukrán háború nyomán felerősödő nyersanyag- és energiaválság stb. hatásaihoz kapcsolódóan több megszólalásában értékelt a 2022. évi makrogazdasági és államháztartási folyamatok, az államadósság, valamint az államháztartás hiánya évközi és várható alakulását is. Az előadások ábraanyaga,

alkalmanként magyar és angol nyelvű szövege a KT honlapja mellett a különböző internetes portálokra is felkerült. A Tanács munkája iránti érdeklődést jelzi az is, hogy a testület elnöke 2022-ben gyakran kérték fel – nemcsak a KT döntéseihez közvetlenül kapcsolódó, hanem az államháztartás bevételeit és kiadásait, nemkülönben a közszolgáltatásokat, benne az egészségügy területét különböző módon érintő – **előadások** megtartására.

A Tanács elnöke – egyetemi tanári mivoltától és a Magyar Közgazdasági Társaság örökös elnöki funkciójától sem elválaszthatóan – számos előadást tartott több egyetemen (a Budapest Corvinus Egyetemen, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, a szegedi, a soproni, a kecskeméti, a debreceni egyetemen /utóbbi kihelyezett tagozatain is/), és különböző szakmai fórumokon. **Írásai** megjelentek a KT feladat- és hatásköréhez is kapcsolódóan nyomtatott és online sajtótermékekben (Figyelő, Index, Világgazdaság, Portfolio.hu, Medicina, AzÜzlet, Növekedés.hu stb.) ugyanúgy, mint megyei, helyi lapokban. A gazdasághoz, a költségvetéshez kapcsolódó témák, kérdések esetében gyakran **idéznek, hivatkoznak** különböző hírfelületek a KT dokumentumait, elnökének a megnyilatkozásait. 2022-ben nem változott a **levélbeli, telefoni megkeresések** száma, amelyekben az állampolgárok a makrogazdaságot, az államháztartást, illetve saját helyzetüket érintő kérdéseiket tették fel, s kaptak tájékoztatást a KT elnökétől.

4. A KT 2022-ben is részese volt a tovább szélesedő **nemzetközi együttműködésnek**, a kezdetektől (2013-tól) részt vesz a közös munkában. A többoldalú megbeszélések elősegítették az EU-s szándékok és szabályok közös értelmezését, a szakmai kapcsolatok kiszélesítését, erősítését.

a) Többoldalú megbeszélések

- **2022. május 4-6 között** az Ír Költségvetési Tanács (IFAC) és az OECD Dublinba hívott össze konferenciát a különböző parlamenti költségvetési szervezetek és a független fiskális intézmények (IFI) számára. A rendezvénynek az Ír Parlament adott otthont. A nyitó előadásban a globális bizonytalanságok, ezek gazdasági és politikai hatásai jelentették a középpontot. Az orosz-ukrán háborút elsősorban mint kínálati gazdasági sokkot értékelték, s ennek megfelelően az ezzel járó hatások ellentételezésére a legalkalmasabb eszköznek a minél pontosabb gazdálkodást, megfelelő készletezést tartották, illetve az energiaár-infláció importjának politikai menedzselését. A tanácskozás első részében a zöld-fenntartható költségvetési folyamatok kerültek szóba az elektromos meghajtású gépjárművek elterjedése kapcsán. A konferencia második részében a költségvetési és klímatanácsok együttműködésének szinergiáit mutatták be az ír és a holland példán keresztül – jelezve azt, hogy a fenntarthatóság és a zöld beruházások szükségszerűen az állami bevételek és a munkaerőpiacok átalakulását is magával hozza. A konferencia további része az egyes kormányzati intézkedések,

választási ígérek és programok költségvetési hatásainak becslését állította középpontba, majd a negyedik blokk a dinamikus pontozással⁸ foglalkozott.

A konferencia második napján első témaként a független költségvetési intézmények és a sajtó kapcsolatát vizsgálva megállapították, hogy az IFI-knek jelen kell lenniük a nyilvános vitákban, és az USA Kongresszusi Költségvetési Hivatalának tapasztalataira támaszkodva egyetértettek abban, hogy hatékonyabb kommunikációs stratégia szükséges. Ezt követően az intézményi kommunikáció helyzetét vitatták meg a résztvevők, jelezve, hogy a nyilvánosság elérésére új módszerek bevezetése is szükséges. A konferencia ezután két párhuzamos szekcióban folytatta munkáját. Az első szekcióban a parlamentek hatékonyabb szerepének (újra)teremtése érdekében egy munkacsoport megvitatta az „OECD legjobb gyakorlatai a parlamentek számára a költségvetési tervezés terén” című anyagot, a másik szekcióban pedig a nemzetközi pénzügyi intézményekre vonatkozó OECD-elvek bevált gyakorlataira, valamint az OECD 2021 IFI adatbázisban már elérhető új adatokra támaszkodva mutatta be az IFI-k jó teljesítményéhez szükséges négy dimenzióra vonatkozó előzetes mutatókat.

A dublini értekezlet alkalmat adott informális megbeszélésekre is, így a KT elnöke Prof. Dr. Christof Badelt úrral, az osztrák költségvetési tanács elnökével az osztrák államadósságot érintő, Rui Nuno Baleiras úrral, a portugál parlament költségvetési hivatalának vezetőjével a gazdasági növekedés kilátásaival kapcsolatos, míg Jön Ragnar Blöndal úrral az OECD közpénzügyi és költségvetési divíziója vezetőjével a magyar államháztartási pályát érintő kérdésekről. **(Az úti jelentés száma: KVT/20-1/2022.)**

- **2022. május 10-11-én** a Francia Állami Számvevőszék és az Európai Független Pénzügyi Intézmények Hálózata Párizsba szervezett szakmai konferenciát. Ennek fő témája „A fiskális szabályok újragondolásának lehetősége a változó gazdasági környezetben” volt. A téma előadói a találkozó első részében ismertették a jelenlegi szabályrendszert (az Unió 2-es és 6-os csomag részleteit, az „aranyszabálynak” tartott maastrichti követelményeket), majd kerekasztal-beszélgetés következett, amelyben részt vett a francia kincstár vezetője, az Európai Költségvetési Bizottság elnöke, az Európai Független Pénzügyi Intézmények Hálózatának – jelenlegi – holland vezetője és a spanyol kincstár vezetőhelyettese.

A konferencia másik felében a jelenlegi szabályok lehetséges újragondolását vizsgálták, az erről szóló kerekasztal-beszélgetésben az Amundi Intézet vezetője, a Francia Parlament Költségvetési Bizottságának elnöke, a Moody's hitelminősítő vezérigazgatóhelyettese és az Európai Stabilitási Mechanizmus vezetője vettek részt. Egyetértés alakult ki abban, hogy az új szabályoknak egyszerűnek és rugalmasnak kell lenniük, de az, hogy ezt milyen módszerrel lehetne elérni, arról már eltértek a vélemények. Érzékelhető volt a bizonytalanság, így a megbeszélés alapján konkrét, kéréselt megoldási javaslat nem született. A találkozó alkalmat adott a KT elnökének informális,

⁸ A dinamikus pontozás – a legegyszerűbb és legkevésbé vitatott – megfogalmazásban az az elképzelés, hogy a szakpolitikai változások költségvetési hatásának becslésekor figyelembe kell venni a szakpolitikai változás által kiváltott gazdasági hatásokat.

szívélyes véleménycserére Niels Thygesen úrral, az Európai Unió Költségvetési Tanács elnökével. (Az úti jelentés száma: KVT/20-1/2022.)

- **2022. június 10-12** között a KT elnöke a Trilateral Commission magyar csoportjának tagjaként vett részt a szervezet Washingtonban tartott éves plenáris ülésén. Érdekesség, hogy elmaradt a korábbi konferenciákon gyakorlatként élő, az adott ország vezető politikusa által tartott bevezető előadás, helyette Meghan O' Sullivan, a Harvard Kennedy Egyetem School professzora moderálásával Fareed Zakaria, a CNN műsorvezetője és Ian Bremen, egy digitális orgánus, a GZERO alapítója értekeztek az „új világrend” építésének útjairól, a „geopolitikai recesszió” feloldásáról. Az előadásukból egyértelművé vált, hogy az USA-nak a világrend alakításához relevánsnak tartott hatalmába további új versenytárs lépett be a hagyományos, azaz államokból épülő világrendet akaró, alulról felfelé szerveződő régiókból álló Oroszország+Kína+BRICS országok csoportja mellé. A transznacionális vállalatok kizárólagos érdekérvényesítésre való törekvése felülírni törekszik minden más szándékot, valójában érdekeltégük van a hagyományos politikai-katonai tömbök, országcsoportok konfrontációjában. Egy államok nélküli világrendet építenek, amihez a digitális átállás a feltétel minden területen. A konferencia a következő blokkot a kapitalizmus eszméje megújításának szentelte. E plénumra kerülő jelentés szerkesztő csoportjának vezetője Carl Bildt, korábbi svéd miniszterelnök volt. A blokkban elmondottak következetesen utaltak arra, hogy végül az orosz-ukrán konfliktus eredménye határozza meg a kapitalizmus megújíthatóságát is. A panelbeszélgetés résztvevői voltak: Heidi Crebo-Rediker, a Nemzetközi Kapitalizmus Stratégiája programjának igazgatója, Bark Taeho, Dél-Korea korábbi minisztere. Az orosz invázió és Ukrajna jövője című programblokkban a bevezető tárgyszerű összefoglalást adott a háború okozta világelemezési krízisről. Indrani Bangchi, a Times of India szerkesztőjeként egyértelművé tette, hogy az atomhatalmakkal körülvéve a békében érdekeltek, s szerinte Oroszországgal szembeni szankciók a fejlődő országok ellenállásán meg fognak törni, lényegében kezdeményezőiknek okoznak kárt. Fiorana Hill, az USA Nemzetbiztonsági Tanácsa korábbi vezető igazgatója és Carl Bildt ugyan kevésbé osztották ezt az álláspontot, de ők sem voltak egyértelműek hozzászólásukban a szankciók hatékonyságát illetően. Egyébként minden résztvevő az ismert nyugati narratívákat hangoztatta a konfliktus értelmezéséről.

A következő, egész napos témablokk a globalizáció kérdéseit járta körül Oli Reinhold, finn jegybankelnök és Michael Greenwald, az Amazon vezérigazgatója részvételével. Foglalkoztak a pandémia, az orosz-ukrán konfliktus átfogó hatásaival, az üzleti perspektívákkal, az értékláncok leépülésével, a nyersanyag-energia krízissel, a gazdaság új frontjaival, a jövő pénzével stb. A program összefoglalásaként Axel Weber, a Német Szövetségi Bank korábbi elnöke kifejtette, hogy szerinte perspektívákban az európai és a fejlődő országok számára a legnagyobb kockázat a lassuló globalizáció, az erősödő protekcionizmus pedig az USA számára. A növekvő protekcionizmus rontja a piaci korrekciók esélyét, növeli a vezető tőzsdék veszteségeit, a háborús kockázatok ma „beárazhatatlanok”. A blokk munkájába bekapcsolódott Henry Kissinger, az USA

politikai ikonja, aki kifejtette, hogy a világ nagy kérdéseire nem lehetséges katonai megoldás, hangsúlyozta, hogy tárgyalni kell, Oroszország és különösen Kína biztonsági szempontjait is figyelembe véve.

A Trilaterál Commission plenáris ülése Calin Kahlal, az USA védelempolitikai helyettes államtitkárával folytatott pódiumbeszélgetéssel zárult. Egyértelművé tette, hogy az USA töretlenül folytatja a 2021 márciusában kiadott nemzetbiztonsági stratégia végrehajtását, ebben új alapokra helyezik az amerikai demokrácia-felfogást.

A konferencia ezúttal is számos informális beszélgetésre adott lehetőséget. **(Az úti jelentés száma: KVT/25-1/2022.)**

- **2022. szeptember 15-18** között a Great Project Foundation és a Warsaw Stock Exchange által szervezett nemzetközi konferencián Kovács Árpád, a KT elnöke Lukasz Hardt, a Lengyel Közgazdasági Társaság alelnöke, a varsói egyetem egyetemi tanára meghívására – panel-előadóként – vett részt. A közel kétszázfős hallgatóságú, előadóként uniós és OECD prominenseket, külföldi és lengyel egyetemi tanárokat, banki, pénzügyminisztériumi szakmai vezetőket, politikai és gazdasági elemzőket mozgósító konferencia négy panelban keresett válaszokat az új lengyel generációkat érintő kérdésekre. Az első panel a „Válaszúton a geopolitika és a közgazdaság a 21. században” címmel alapvetően Lengyelország geopolitikai nézőpontjából, az országnak a jövőben meghatározó (európai vezető) szerepet tulajdonítva láttatta a világot.

A konferencián előadók, kérdezők, hozzászólók lengyel és uniós szempontból rendkívül optimistán, a világpolitikai folyamatokat alig érintve vázolták fel a perspektívát a jövő generációja számára (lényegében a politikai megközelítés dominált). A második panel a „Nehéz idők pénzügypolitikája” címmel általánosságban járta körbe az inflációs jelenségeket, a Covid-járvány és a háború hozta költségvetési kiadási tételeket, de sem a mostani szankciós politikára, sem a globalizáció hozta finanszírozási nehézségekre nem történt utalás. A harmadik panel a „Közkidások döntései” címet viselve valójában a lengyel költségvetési tanács létrehozása ügyének szentelte. A magyar KT elnöke e panelt Lukasz Hardt professzorral együtt moderálta. Kovács Árpád bevezetőjében összefoglalta a szabályalapú költségvetési rendszer működésének elveit és technikai-eljárási szabályait, a pénzügyi stabilitás megőrzése érdekében hozott politikai döntéseket, valamint az ezek betartásán örökődő intézmény szerepét, a magyar működés közjogi felhatalmazásait. Ezt követően Richard van Zwol, a holland KT elnöke a holland szabályozást és működést ismertette. Majd Michael Mozdzen, a krakkói egyetem tanára fejtegette, hogy a költségvetési tanácsnak a civil társadalom igényeit, megfontolásait kellene a kormánnyal szemben érvényesíteni. Erre válaszolva Kovács Árpád kifejtette, hogy a szabályalapú gyakorlatnak s az azon örökődő intézménynek az ország költségvetési stabilitása egészen kell öröködnie, mert „ha stabilitás van, akkor minden van” s elosztás-, szakpolitikai igényekkel is csak ebből a nézőpontból szabad foglalkoznia. Végül a negyedik szekció energetikai és környezetvédelmi kérdésekkel foglalkozott, ennek keretében, a tisztán látás érdekében, a panel előadói korrektil

vázolták fel az egymásnak feszülő érdekeket, értékeket. **(Az úti jelentés száma: KVT/34-2/2022.)**

- **2022. szeptember 20-án** az Európai Bizottság Gazdasági és Pénzügyi Igazgatósága (DG ECFIN) hívott össze találkozózt Brüsszelbe az Európai Független Fiskális Intézetek (EUIFI) részére. A rendezvényen az Egyesült Királyság, az Európai Költségvetési Tanács (EFB) és az OECD is képviseltette magát. Öt szekcióban hangzottak el témaindító előadások. Az első szekció a holland társintézmény példáján keresztül mutatta be, hogy milyen szerepet játszhatnak a költségvetési tanácsok a középtávú pénzügyi keretrendszer kialakításában. A második szekció a tagállami IFI-k adatszolgáltatása alapján értékelte az intézményi környezetet, a rendelkezésre álló erőforrásokat és az információhoz hozzáférést. A harmadik szekcióban az EFB képviselője ismertette a helyesnek tartott fiskális álláspontot, nem tartotta kizártnak, hogy a „mentesítő rendelkezések” még jövőre is hatályban maradnak. Jelezte továbbá, hogy az ősz folyamán publikálni fogják az uniós fiskális keretrendszer felülvizsgálatát tartalmazó anyagokat, amelyek alapján elképzelhető a jelenlegi szabályok gyökeres változása. A szakmai találkozó végén az IFI-k koronavírus-járvánnyal kapcsolatos tapasztalatait összegezték, továbbá elemezték az IFI-k által adott adatszolgáltatás humán erőforrás és a működés pénzügyi kerete megfelelőségét. **(Az úti jelentés száma: KVT/29-2/2022.)**
- **2022. szeptember 21-én** az Európai Független Fiskális Intézetének Hálózata (EUIFI) szervezett szakmai találkozót Brüsszelbe a Hálózatban résztvevők részére. (A találkozó infrastrukturális háttérét a Hálózat titkárságát is részben működtető Centre for European Policy Studies intézet biztosította.). Az első szekció a Hálózat gyakorlati teendőivel foglalkozott, ennek keretében áttekintették a résztvevők a féléves program témáit, az adatokat bekérő kérdőívek formai és tartalmi szempontjait és a határidőket, továbbá a Hálózatot képviselő elnökök az Európai Bizottsággal és az Európai Költségvetési Tanáccsal kapcsolatos megbeszéléseit (azok témáit) és az elnök által képviselendő álláspontot. Ebben a szekcióban számoltak be a költségvetési tanácsok hatékonyságával kapcsolatos kutatás menetéről az ezzel foglalkozó munkacsoport tagjai. A második szekció az előző napi értekezlet tanulságaival és az ott elhangzott észrevételek értékelésével foglalkozott, majd a fiskális keretrendszer felülvizsgálatának és fejlesztésének lehetséges irányait tárgyalták meg, értékelték a covid időszakának munkájukra gyakorolt hatását. A harmadik szekcióban az olasz társintézmény előadásán keresztül betekintést kaptak a résztvevők az inflációnak a lakossági és közösségi „költekezésre” gyakorolt hatásairól és folytattak diskurzust az egyes nemzeti tapasztalatokról. **(Az úti jelentés száma: KVT/29-2/2022.)**
- **2022. november 4-6 között** a KT elnöke a Trilateral Commission magyar csoportja tagjaként részt vett a szervezet európai tagozatának Athénban tartott ülésén. Az Európa jövőjét-lehetőségeit, a gazdasági és más feszültségeket széles spektrumban elemző konferencia technikai bevezetője után az előadók: A. Popolexopoulou, a görög parlament elnöke és Ignazio Cassic, a Svájci Államszövetség elnöke előadásukban az

európai demokrácia megőrzésének fontosságát és az együttműködést, valamint Ukrajna háború utáni újjáépítése külön pénzügyi alappal való támogatását szorgalmazták.

Az „*Európa Új Orosz stratégiája*”, illetve az „*Energia Krízis*” összefüggő blokkokban Carl Bildt, korábbi svéd miniszterelnök, Sergej Gurijev Provost, a Siencens Po Paris képviselőjében és Anrey Kortunov (online), az Orosz nemzetközi Ügyek Tanácsa képviselőjében fejtették ki véleményüket (lényegében az ismert narratívákat) a veszélyes, háborús konfliktus okairól. A panelhez kapcsolódó kérdések és válaszok a háború elhúzódásával kapcsolatos várakozásokat erősítették, mely szerint egyik fél sem tud egyértelmű győzelmet hirdetni a befagyó krízisben, de a nyertes végül a „nyugati világ” lesz. Az elhangzott vélemények szerint nincs szükség új európai stratégiára, a követő magatartás – nyilván Európa számára – maga a stratégia. A vitában résztvevők szerint a szankciók mindennek a központi elemét képezik és évtizedes távlatban fejtik ki hatásukat. Ehhez a blokkhoz kapcsolódó modulban az „*európai stratégia útkeresés és energiakrízis kilátásai*-t tárgyaló Fatih Birolnak, a Nemzetközi Energia Ügynökség igazgatójának az energiakrízissel kapcsolatos megnyilatkozása szintén a válság elhúzódását erősítette. Ezt követően a Kyriakos Mitsotakis, görög miniszterelnök és Brad Smith, a Microsoft elnöke folytatott érdekes, a világ megatrendjeiről panelbeszélgetést, amelyből a hallgatóság képet kapott arról, hogy az információs technológia és a globalizáció milyen új kölcsönhatásokban fejlődik tovább, s ebben miként érvényesülnek a „vállalatállamok” érdekei.

A konferencián külön panelbeszélgetést folytatott „*Egészség és Biztonság: az utóbbi krízisek tanulságai és leckéi*” címmel Sajid Javid brit egészség- és szociális gondoskodásért felelős államtitkár és Jens Pahn, a német CDU-CSU parlamenti csoport helyettes vezetője. A konferencia keretet adott az inflációs összefüggések (benne a jegybankok cselekvési lehetőségei – reménybeli hatás felvázolása nélkül) megtárgyalására is, ahol a beszélgető partnerek Jean-Claude Trichet, az EKB korábbi elnöke és Olli Rehn, a Finn Nemzeti Bank elnöke voltak.

Külön szekció foglalkozott a választások utáni Európa „hogyan tovább” kérdéseivel és a kiszámíthatatlan időkben a reziliencia érdekében teendő lépésekkel. A panelbeszélgetés (ebben részt vett Carl Bildt, svéd, illetve Mario Monti, korábbi olasz miniszterelnök és Rosen Plevneliev, korábbi bolgár államfő) igen óvatos optimizmussal szólt a jelenlegi status quo fenntarthatóságáról, a további változások elmaradásáról s ezáltal Európa ellenállóképességéről a kínai-orsz gazdasági-politikai törekvésekkel szemben.

A szakmai programok teret adtak futurologiai előadásoknak is: az egyik a digitális- és a mikroorganizmusok problémáival foglalkozott, a másik prezentáció a hidrogénnel, mint energiaforrásnak a perspektíváját célozta. Utóbbi kapcsán a magyar KT elnöke hozzászólásában egyoldalúnak minősítette a prezentációt, hiányolta, hogy sem az atomenergiával, sem az alternatív energiaforrásokkal való összehasonlítást nem tartalmazott az előadás. Ezt követően a konferencia az „*Energiabiztonság megoldásának dilemmái*” című panelbeszélgetésre került sor Rob Jetten (online)

holland klíma- és energiapolitikáért felelős miniszterrel, aki a hallgatóság egyetértésével találkozó véleményét mondta el az új gázmezők nyitásának kérdése kapcsán (ezt a klímapolitikai aktivisták véleménye fogja eldönteni). A konferencia zárópaneljében Mmusi Maimane, az Egy Afrika Mozgalom dél-afrikai vezetője fogalmazott meg világos gondolatokat mozgalmi céljairól: élhetőbb feltételek megteremtése, afrikai együttműködés, önrendelkezés.

A konferencia ezúttal is módot adott Kovács Árpádnak informális megbeszélésekre azokkal a kollégákkal, akikkel évről-évre találkozott. **(Az úti jelentés száma: KVT/36-1/2022.)**

b) Kétoldalú megbeszélések

2022. január 6-án a **Fitch Ratings** nemzetközi hitelminősítő képviselőivel (Arvind Ramakrishnan igazgató és Federico Barriga-Salazar elemző) volt online megbeszélés. Ennek indításként a Költségvetési Tanács elnöke rövid áttekintést adott a 2021-es költségvetés teljesítéséről és a 2022. évi költségvetést megalapozó munkákról. Elmondta, hogy a 2022-es költségvetés indítását megelőzően szakmai vita folyt az éves hiánycél teljesíthetőségéről, melynek fókuszában a beruházások hatása állt. Miután a beruházások terén jelentős visszalépés (halasztás) történt a költségvetés hatálybalépése előtt, így alacsonyabb lehet a hiánycél és az összes jóléti program megmaradhatott. Jelezte azt is, hogy továbbra is vita van a Kormány és az Európai Bizottság között az újraindítási források felhasználását szabályozó megállapodás elfogadását illetően. Azonban az ehhez szükséges forrásokat a Kormány a pénzücről pótolja abban a reményben, hogy ezek az európai parlamenti választás után megérkeznek. A KT elnöke kifejtette továbbá, hogy a gazdaság helyzete stabil, a kormányzati célkitűzésekhez a forrás – az EU visszatartása ellenére – megvan, az adósságsökkenés dinamikus lehet. Jelezte azt is, hogy a költségvetési hiány az év végére 4,9 százalékra csökkenhet, amely 2023-ban már közelít az EU-s limithez. Szót ejtve az inflációról is jelezte, hogy a termelési költségek jelentősen nőnek (elsősorban a világgazdasági hatások következtében), tovább súlyosítja a helyzetet, hogy a Covid-19 még velünk marad, logisztikai gondok változatlanul vannak. Kitért arra, hogy a Kormány a társadalom széles rétegeit érintő jövedelemjavító intézkedéseket is tett: jelentősen nőtt minimálbér és a bérminimum, az orvosok bére, a tudományos terület elismertsége stb. A Kormány továbbra is kiemelten kezeli a gazdasági-társadalmi szempontból fontos beruházások megvalósítását és törekszik a költségvetési hiánycél és az adósságsökkentési követelmények összehangolására. A konzervatív politika folytatódik. Kiemelte, hogy Magyarországon ma munkaerőhiány van. Kérdésre válaszolva elmondta, hogy csak az elő nem készített beruházásokat halasztották el, továbbá a szociális programokra változatlanul rendelkezésre állnak a források. Megjegyezte még, hogy a maastrichti kritériumok vélhetően 2023-ig függőben maradnak, bár egyes országok sérülékenysége nagy, így változás várható e szabályokban.

2022. június 30-án a **Fitch Ratings** nemzetközi hitelminősítő képviselőivel (Arvind Ramakrishnan, igazgató Malgorzata Krzywicka elemző) tartott online konzultációt a KT

elnöke. A hitelminősítő képviselői tájékoztatást kaptak arról, hogy az éves GDP-növekedés jobb lehet a tervezettnél, a legutóbbi elemzések szerint – éves szinten – 6 százalék körül alakulhat: így a növekedés az I. negyedévi 8,2 után a II. negyedévben 6-7, a III. negyedévben 4, a IV. negyedévben 2-3 százalék várható. Ez bár lassulást jelez, de az adóbevételek szempontjából továbbra is kedvező hatású. Ugyanakkor a magas bérkiáramlás, az szja-visszatérítés stb. miatt a költségvetési hiány már az éves hiány 75 százalékát elérte. A KT elnökének véleménye szerint az államadósság csökkenni fog. Utalva a KT vonatkozó határozatára elmondta, hogy a beruházás, fogyasztás túlfűtött, az infláció 70 százaléka külső okokra vezethető vissza. Jelezte, hogy a jelenlegi adatok és ismeretek alapján a hazai „ársapka” a benzin, gázolaj, egyes meghatározó élelmiszerek (liszt, tej, cukor stb.) esetében még egy ideig fennmarad. Sok ország követi a magyar gyakorlatot, a világban háború van, ez korlátozásokkal jár, mindenki próbál alkalmazkodni. Magyarország is elítéli az orosz agressziót, erőteljes protekcionista intézkedések láthatók mindenhol a világban. A háború közvetlen hatása, hogy Ukrajnából sokan jönnek hazánkba, kevesen maradnak nálunk, de maximálisan gondoskodunk az itt maradókról. Kitért arra is, hogy a Kormány májusban lépett, rezsi- és honvédelmi alapot hozott létre a kialakult helyzet kezelésére. Ugyanakkor hozzátette, hogy bár reméli év végére egyensúly közeli állapot kialakulását, de valószínűbb a tekintélyes ikerdeficit, amit aligha lehet elkerülni. Áttérve a következő év költségvetésére, megjegyezte, hogy a gazdasági növekedés nehéz első félév után az év végén már közelítheti 4-5 százalékot, a maastrichti kritériumok teljesítése alóli mentesülés pedig fennmaradhat 2023-ra is. A KT Határozatára hivatkozva kiegészítette tájékoztatását, hogy a beruházási ráta 28 százalék feletti, és nem volna célszerű újabb nagy állami fejlesztéseket indítani. Továbbá elmondta, reméli, hogy az ország megkapja a neki járó EU-s forrásokat, de az RRF-ből jutó/várt 2500 milliárd forint vissza nem térítendő támogatás esetében erre az idén kevés esélyt lát. Ezt követően kérdésekre válaszolva tájékoztatta a hitelminősítő képviselőit az elkülönített állami pénzalapok rendszeréről, szerepéről, kitért a költségvetés készítésének időzítésére (a törvényben meghatározottnál előbbre hozására), az éves hiánycél módosításának okára (beruházások halasztása) és a költségvetési tárgyalás menetét meghatározó magyar szabályozásra és gyakorlatra.

2022. szeptember 6-án a Moody's Investors Service képviselőit (Heiko Peters, Ellen Kockom, Alejandro Olivio Villa) fogadta székhelyén a KT elnöke. Bevezetőjében szólt arról, hogy a 2022-es év jól indult: az I. félév költségvetési szempontból jól sikerült (de még a nyári időszak is), azonban az év végére már erőteljesen lassuló lesz a növekedés, 4-5 százalék közötti éves bővülés várható, hozzátéve, hogy még ezzel is magas lehet a jövő évi bázis. Véleménye szerint az ESA szemléletű költségvetési hiány a tervezett szinten alakulhat, az adóbevételekben jelentős teljesítés várható, azonban a költségvetés pénzforgalmi hiányát a kiadások növekedése igen jelentősen emeli. Sajnos a kedvező év elejei folyamatokat megtörte a február 24-én megindult orosz invázió, és kedvezőtlenül hatottak az elszabadult energia- és nyersanyag árak is. Ilyen körülmények között a mozgástér kihasználása nehéz. Jövő évre a gazdasági növekedés a ma ismert számítások szerint 2-3 százalék lehet. Reményét fejezte ki, hogy az uniós fejlesztési forrásokat (kohéziós és RRF) megkapja az ország. Utóbbira annál is inkább szükség van, mert több

ágazatban (oktatás, egészségügy stb.) meglévő feszültségek oldásához nélkülözhetetlenek. Kérdésekre válaszolva elmondta, hogy a KT nemcsak véleményt adó szerv, hanem annál több, mert vétó joga is van. Az idei évben a KT Véleménye és indokolása alapján a Kormány – alternatívákban gondolkodva – rugalmasan oldotta meg a túlfűtöttséget jelentő helyzetet. Emellett megjegyezte, hogy a Kormány – KT között közvetlen kapcsolat nincs, de a Pénzügyminisztériummal szinte napi. Elmondta még, hogy tapasztalatai szerint a Kormány figyel a KT megnyilatkozásaira. A KT elosztáspolitikai kérdésekkel nem foglalkozik. Véleménye szerint a hazai „ársapka” intézményét sok kritika érte/éri, ennek fenntartása érintheti a 2023-as hiánycélt is. Figyelembe kell venni, hogy az elmúlt tíz évben a kereseteket a nagy ágazatokban (oktatás, egészségügy: orvosok, szakdolgozók) folyamatosan emelte a Kormány. Nem oldható meg minden egy lépésben.

2022. november 10-én az IMF delegációjával (Jean Francois Dauphin delegáció-vezető, Karim Foda, Augustin Roitman, Xuege Zhang) tárgyalt a KT elnöke a 2022 és a 2023 év makrogazdasági és államháztartási folyamatainak várható alakulásáról. A Tanács elnöke a bevezetőjében elmondta, hogy ez az év erős alapokon indult (7,3 százalékos GDP-növekedés az I. félévben), majd negyedévről-negyedévre lefelé mutató a teljesítés. A költségvetési hiánymérték a tervezettnél magasabb lesz, de az államadósság GDP-arányos mértéke év végén kisebb lesz, mint az előző évi. Véleménye szerint a teljesítés lehetett volna jobb, de az orosz-ukrán háború, az elszálló nyersanyag- és olaj/gázár akadályt jelent. Kitért arra is, hogy a családok szja-visszatérítése és a 13. havi nyugdíj kifizetése is erős kezdeti pozíciót idézett elő a kiadások alakulásában. Kedvező, hogy költségvetési hiány októberben mintegy 100 milliárd forinttal tovább csökkent. Áttérve az EU-s forrásokra elmondta, hogy az előző időszak programjaiból az idénre tervezett pénzeknek csak kisebb részét kapta meg az ország, az RRF alapból viszont semmit. Reményét fejezte ki, hogy a feltételként támasztott 17 kormányzati vállalat teljesítése után megnyílhatnak az „uniós pénzesapok”. Kérdésre válaszolva jelezte, hogy az EU-s források átfutási ideje folyamatos probléma, figyelembe kell venni, hogy a világhelyzet gyökeresen megváltozott, továbbá számolni kell azzal is, milyen mértékű lesz a visszaesés, a cserearányok miként alakulnak. Emellett kitért arra is, hogy komoly társadalmi feszültségek is vannak, amelyek csak a beruházások terhére kezelhetők. Álláspontja szerint az ikerdeficitet is jó volna csökkenteni, az energiaárak is elszabadultak, a háborúnak nagy költsége van. Egy millió ukrán menekült érkezett az országba, ellátásuk, segélyezésük, utaztatásuk nagy összeget emészt fel. Számítása szerint a jövő év I. negyedéve nehéz lesz, félév körül kezd a gazdaság teljesítménye emelkedni, a növekedés 2024-ben lesz érezhető. Az inflációról szólva kiemelte, hogy az idei éves mértéke 15 százalék körüli, s ez marad 2023-ra is. További kérdésre válaszolva elmondta, hogy egyértelmű, a termelési költségekben megjelenik a nyersanyagár növekedése, nálunk a legveszélyeztetettebb területek az energia igényes iparágak.

5. A Magyar Nemzeti Bank elnöke és az Állami Számvevőszék elnöke – a Költségvetési Tanács tagjaként – a Stab. tv. 23. § (2) bekezdése alapján a Tanács ülésén tárgyalta kérdésekhez az általuk irányított szervezetek részéről 2022-ben is a Tanács rendelkezésére bocsátottak kapcsolódó **elemzéseket**, tanulmányokat, támogatva annak tevékenységét. E tanulmányok a KT véleményező munkájának megalapozottságát a következő tárgykörökben segítették:

a) ÁSZ elemzések

A KT konkrét feladataihoz kapcsolódó elemzések

Elemzés a Költségvetési Tanács részére a 2021. II. féléves folyamatokról

Szempontok a Költségvetési Tanács részére véleménye kialakításához Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslat tervezetről

Szempontok a Költségvetési Tanács részére véleménye kialakításához a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslat zárószavazásához

Elemzés a Költségvetési Tanács részére a 2022. I. félévi költségvetési folyamatokról

A KT általános feladataihoz kapcsolódó elemzések

A bankbetétek védelme és közpénzügyi összefüggései

A NAV szerepe az adóbevalláson és adóbefizetésen alapuló adóztatási rendszer hatásosságában

Az energiaszolgáltatás elemzése

A mezőgazdaság hozzájárulása a gazdasági növekedéshez

Mi a jó államméret – a dinamikusan változó államméret?

A közép- és távú költségvetési keretszámok és az éves költségvetések összefüggése

A piaci szereplők helyzete, magatartása és a gazdasági újjáépítés sikerességének összefüggései

A monetáris politika és a fiskális politika gazdaságra gyakorolt hatása a válságkezelésben

Az export-import, valamint a folyó fizetési mérleg és a tőke mérleg alakulásának összefüggései, és hatásuk a GDP változására

Hatékony GDP előállító képesség

Összefoglaló az Állami Számvevőszéknek a Költségvetési Tanács munkáját segítő elemzéseiről

A magyar export hozzáadott érték tartalma növelését befolyásoló tényezők

b) MNB elemzések

Költségvetési jelentések

A 2023. évi költségvetési törvényjavaslat elemzése

Félévenkénti elemzések az államháztartási folyamatokról

A 2022. évi költségvetési folyamatokról szóló összefoglaló tanulmány a Magyar Közgazdasági Társaság és a Költségvetési Tanács által szerkesztett tanulmánykötetbe

„Makrogazdasági és költségvetési kilátások” prezentáció a Magyar Közgazdasági Társaság és a Költségvetési Tanács közös konferenciájára

MNB havi elemzések a 2022. januári – 2022. decemberi költségvetési folyamatok alakulásáról

MNB más elemzései

A szakértői elemzéseken túl a két szervezet kapcsolattartó szakértő munkatársai folyamatosan segítséget adtak a KT titkársága részére a Tanács elé kerülő munkadokumentumok tervezeteinek elkészítéséhez, konzultációs lehetőséget biztosítottak egyéb kérdéskörökben, részt vettek a Tanács ülésein, illetve a KT által szervezett fórumokon.

6. A KT 2022. évi feladatterve a folyamatosságra építve – az ÁSZ és az MNB támogatásán túl – az államháztartási, költségvetési tervezésnek, a költségvetés végrehajtásának, az államadósság alakulásának, az államháztartás egyensúlya, a makrogazdasági fejlődés fenntarthatóságának a megítéléséhez, a Tanács Véleménye, döntése megalapozottságának erősítéséhez a **kutatások** témakörét tovább bővítette. A tárgyévben nyolc kutató műhely 16 **tanulmányt** készített. E munkák minden esetben határidőre, megfelelő minőségben elkészültek és megalapozták az éves tanulmánykötetben foglalt írásokat⁹.

- „**Makrogazdasági, államháztartási helyzetkép 2021-ről**” címmel a Századvég Gazdaságkutató Zrt., a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. és az ECO-VISTA Gazdaságkutató Tanácsadó Kft. elemezte az előző évi költségvetési törvény végrehajtásának jellemzőit és az államadósság alakulását a KT általi értékelés megalapozásához. Ennek keretében részletesen vizsgálták a globális konjunktúra, a nemzetközi folyamatok hatását, változását, továbbá a hazai GDP termelési és felhasználási komponenseinek alakulását, ezek összefüggéseit, a fizetési mérleg és a munkaerőpiac mutatóit, továbbá a fiskális és monetáris folyamatok jellemzőit, a kormányzati és monetáris intézkedések hatását.
- „**Makrogazdasági, államháztartási helyzetkép 2022. I. félévéről**” címmel – a 2022. évi költségvetési törvény I. félévi végrehajtásának KT általi véleményezéséhez – a Századvég Gazdaságkutató Zrt., a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. és az ECO-VISTA Gazdaságkutató Tanácsadó Kft. végzett elemzést (kitekintést) a világ gazdasági környezet változásainak (a termelési és ellátási láncok akadozása mellett az energia- és nyersanyagárak megugrása, erős inflációs nyomás, orosz-ukrán háború

⁹ A feladatterv tartalmazta még „A fenntartható fejlődés és az államháztartás kölcsönhatásai” című kutatást is, de ez a KT döntése alapján – takarékosági okból – nem valósult meg.

stb.) a magyar gazdaság kilátásaira gyakorolt hatásairól, a felismerhető kockázatokról. Ebben részletesen kibontották a magyar reálgazdaság, a GDP termelési és felhasználási komponenseit befolyásoló tényezőket, valamint ezek várható alakulását.

- **„Makrogazdasági, államháztartási helyzetkép, kitekintés 2022-2024-re”** címmel – a 2023. évi költségvetési törvényjavaslat tervezetének véleményezéséhez – az OG Research Innovatív Közgazdasági Megoldások Kft, a Századvég Gazdaságkutató Zrt. és a BCE készített elemzést középtávon a makrogazdasági folyamatok jellemzőiről, a meghatározó tendenciákról, a gazdasági élet, a gazdaságpolitikai mozgástér kockázati tényezőiről. A közeljövő meghatározója az energiaválság, a magas nyersanyagárak, az orosz-ukrán háború, az uniós forrásokhoz történő hozzájutás akadályozása. Három alappályában mutatták be a tanulmányok a hazai makrogazdasági és költségvetési folyamatokat.
- **„Világgazdasági változások hatása az EU-ra – különösen a német gazdaságra, mindezek hatása Magyarország gazdaságára, államháztartására”** címmel a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. és az OG Research Innovatív Megoldások Kft. végzett elemzést a nemzetközi gazdasági és növekedési folyamatokról, benne a világkereskedelem és a nyersanyag-piacok (elsősorban a nemzetközi kőolaj és földgázpiacok) jellemzőiről, az infláció alakulásáról, a pénzpiacokról, a monetáris szigorításokról, az Európai Unió gazdaságának növekedési tendenciáiról, a világgazdasági feltételek változásáról, az orosz-ukrán háború, Kína aktivitásának hatásáról, mindezeknek a változásoknak a magyar gazdaságra gyakorolt hatásáról. Végül a következő tíz évre alternatív forgatókönyvek megvalósulásának hatását mutatták be a magyar gazdaságra.
- **„Az EU helyreállítási tervének hatása az Unió és hazánk gazdasági növekedésére”** címmel a Profkonzult Kft. végzett elemzést. Az elkészült tanulmány bemutatja az Európai Helyreállítási Eszköz (NGEU) meghatározó elemét a Helyreállítási és Reziliencia Eszköz (RRF) célját, rendszerét, amely egyfelől a tagállamok európai szolidaritását kifejező, másrészt a nagy gazdasági, társadalmi és környezeti reformok iránti ösztönzést erősítő eszköz. Érzékenységi elemzésekkel, szimulációkkal, kivetítésekkel mutatja be e forrás felhasználásának hatását (GDP-százalékában) az egyes tagállamokban, a megvalósult projektek esetében. Elemzi a termelékenységet növelő beruházások és reformok támogatásának hatását, külön is kitér e forrásnak és felhasználásának a koordinált növekedésre ható tovagyrűző impulzusaira.
- **„Fenntarthatóság, a gazdasági fejlődés és a versenyképesség Magyarországon”** címmel a Leadership Kft. és a Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet végzett kutatást. Az elemzések bemutatják (elemzik) – nemzetközi összefüggésrendszerben – Magyarország versenyképességének alakulását, növekedési és fejlődési adatait, valamint azt, hogy a növekedés fenntarthatóan valósul-e meg. A kutatások kitérnek a világban zajló értékrendváltásnak (a növekedéssel szemben a fejlődés előtérbe állításának) követelményeire (amihez a fejlődés különböző jellemzőinek mérése, módszereinek kialakítása nélkülözhetetlen). Ezen túl értékelik a kutatások a digitalizáció és a versenyképesség összefüggéseit, a digitális gazdaság és társadalom

fejlettségét mérő mutatókat összehasonlítva más országokéval – külön is kitérve a „közepes fejlettségi csapda” elkerülésének követelményére.

- „**A költségvetési fenntarthatóság és az egészségügy finanszírozásának átalakítása, tekintettel az állami-nem állami szolgáltatások arányának elmozdulására, a magánbiztosítás megjelenésére**” címmel a GKI Gazdaságkutató Zrt. és a Századvég Gazdaságkutató Zrt készített elemzést. A tanulmányok bemutatják az egészségügy finanszírozási modelljeit, a magyar finanszírozás rendszerét és jogszabályi alapjait, majd nemzetközi összehasonlításban áttekintést adnak a kiadások alakulásáról, elemzik az egészségügy finanszírozását befolyásoló tényezők (demográfia, életmód, jövedelmek, árak, technológiai fejlődés stb.) hatását, az egészségügy finanszírozási szerkezetét, ennek változását, a magánegészségügy térnyerését és fejlődési potenciálját. Ismertetik a lakosság körében végzett elégedettségi és más, az egészségüggyel összefüggő vizsgálatok eredményeit. Mindezeket túl számba veszik az egészségügy problémáit is, majd javaslatokat fogalmaznak meg az egészségügy finanszírozásának átalakítási lehetőségeire.

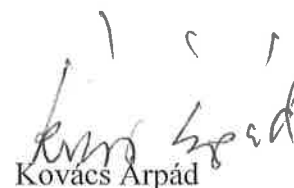
Az elkészült tanulmányok (értékelések) hasznosan segítették a KT munkáját, figyelmet érdemlő megállapításokat, értékeléseket, következtetéseket tartalmaztak a 2022. évi központi költségvetési törvény első félévi végrehajtásának értékeléséhez, valamint a következő év (2023) költségvetésének véleményezéséhez, az államháztartási-makrogazdasági folyamatok fenntarthatóságának megítéléséhez, s a kockázatok előrejelzéséhez.

7. A KT eddig minden évben szervezett a Magyar Közgazdasági Társasággal közösen **konferenciát**, melynek keretében az ÁSZ és az MNB által a Tanács munkáját támogató elemzések, valamint a 6. pont szerint a KT részére készített háttér tanulmányok eredményét ismertették az érintett intézetek előadói. Az immár tizedik bemutató konferenciára 2022. október 11-én kerülhetett sor. A Tanács döntése értelmében a tanulmányok összefoglalójának teljes köre magyarul és angol fordításban sorrendben harmadszor kötetben is megjelenik.
8. A KT üléseinek időpontját a legtöbb esetben az éves feladatterv – a Stab. tv. szabályaira is tekintettel – rögzíti. Akár a feladattervvel összhangban, akár a makrogazdasági-, államháztartási folyamatokból adódóan szükségessé válhat, hogy **a Tanács alkotmányos helyzetéből eredően állást foglaljon**, véleményt nyilvánítson. Erre ebben az évben nem volt szükség.

III. A beszámoló elfogadása

Kérem a Költségvetési Tanácsot, hogy a 2022. évi beszámolót a csatolt határozati javaslat szerint elfogadni szíveskedjék.

Budapest, 2022. december 27.

Kovács Árpád

A KT 5/2022.12.27. sz. határozata

A Költségvetési Tanács a 2022. december 8-án tartott ülésén – elnökének előterjesztése alapján – megtárgyalta és elfogadta a 2022. évi tevékenységéről szóló beszámolót.

Felhívja a Tanács elnökét, hogy a beszámolót küldje meg az Országgyűlés elnökének.

Határidő: azonnal

Felelős: a KT elnöke

Budapest, 2022. december 27.

Windisch László

Költségvetési Tanács tagja

Kovács Árpád

Költségvetési Tanács elnöke